

Farklı Branşlardaki Öğretmenlerin Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Yeterliklerine İlişkin Görüşleri Ölçeği: Ölçek Geliştirme Çalışması (FÖBÖYGÖ)

The Scale of Different Branch Teachers' Opinion about Physical Education Teachers' Efficacy: The Study of Scale Development

Ferhat ÇİFÇİ

Hamam Karatahta İÖO. Beden Eğitimi Öğretmeni, Mut / Mersin

E-posta cifciferhat@hotmail.com

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, farklı branşlardaki öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda okullardaki beden eğitimi öğretmenlerinin yeterliklerini belirleyecek bir ölçek geliştirmektir. Çalışmaya hizmet yılları 1-38 arasında değişen 386 öğretmen katılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliliğinin test etmek için temel bileşenler faktör analizi kullanılmış ve tek faktör ile açıklanan varyansın % 56.86'sı bulunmuştur. Ölçeğin iç tutarlılık değeri (Cronbah Alpha) .95'dir. Hizmet yılları 1-26 arasında değişen 39 öğretmene 2 hafta arayla test edilen ölçeğin test-tekrar test güvenilirliği .93 bulunmuştur.

Güvenirlilik ve geçerlik bulguları, bu ölçeğin kullanılabilir olduğunun kanıtıdır.

Anahtar Kelimeler: *Öğretmen Görüşleri, Beden Eğitimi Öğretmeni, Yeterlik, Ölçek.*

ABSTRACT

The purpose of this study is to develop a scale for determining the physical education teachers' efficacy according to different branch teachers' opinion. 386 teachers whose service years changing between 1-38 have participated in this study. Principle components factor analysis was used for testing the constuct validation of the scale and percent of variance explained by the one-factor is 59.86 %. The internal consistency (Cronbach Alpha) of the scale was .95. The test-retest reliability of the scale based on from 39 teachers service years between 1-26 who responded to questionnaire at two week intervals was .93.

Findings of reliability and validity have proven that the scale is practicable.

Key Words: *Teachers` Opinion, Physical Education Teacher, Efficacy, Scale.*

SUMMARY

The purpose of this study is to develop a scale for determining the physical education teachers' efficacy according to different branch teachers' opinion.

In creation of the items of the measure a group of teacher candidates and the teachers from different specializations were wanted to write a short passage about psychical education teachers' efficacies. These passages were read and statements related with teachers' efficacies were rewrote according to item writing techniques. Later, the first draft of the scale was sent to experts to get their comments. The scale was designed on seven point Likert type.

The scale was construct by 152 items. After the first application of the scale to the 50 teachers from different fields, factor analysis was conducted. According to the results of

factor analysis 32 items were removed because of low factor loading values. After all, the first draft consisted of 120 items.

386 teachers whose service years changing between 1-38 have participated in this study. While the first draft was covering 120 items, according to the results of the analyses, the final form of the measure consists only 18 items. Principle components factor analysis was used for testing the construct validation of the scale and percent of variance explained by the one-factor is 59.86 %. The lowest factor loading of the measure was determined as .69 and the highest was determined as .81. The internal consistency (Cronbach Alpha) of the scale was .95. The test-retest reliability of the scale based on from 39 teachers service years between 1-26 who responded to questionnaire at two week intervals was .93.

Findings of reliability and validity have proven that the scale is practicable.

GİRİŞ

Okul denilen sosyal sistemin en stratejik parçalarından biri öğretmendir. 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 43. maddesine göre öğretmenlik; devletin eğitim, öğretim ve bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel ihtisas mesleğidir. Öğretmenler bu görevlerini Türk Milli Eğitiminin amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak ifa etmekle yükümlüdür (MEB, 1973).

Öğretmen, öğrenme ve öğretme süreçlerinin temel öğelerinden biridir. Öğrenciyle devamlı etkileşim halinde bulunan, eğitim programını uygulayan, öğretimi yöneten ve hem öğrencinin hem de öğretimin değerlendirmesini yapan kişidir. “Öğretmenler, günlük çalışmaları içerisinde çocukların hayatlarında doğrudan doğruya, öğrettikleri müfredat yoluyla, dolaylı olarak davranışları, tavırları, sahip oldukları değerler ve öğrencilerle ilişkileri ve onlara gösterdikleri ilgi yoluyla, büyük farklılıklar yaratabilirler

ve yaratmaktadırlar.”(MEB, b.t.). Öğretmenin nitelikleri, bu süreçlerin niteliğini de büyük ölçüde etkilemektedir.

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun öğretmenlerin nitelikleri ve seçimi ile ilgili 45. maddesinde; “Öğretmen adaylarında genel kültür, özel alan eğitimi (kuramsal ve uygulamalı) ve öğretmenlik meslek bilgisi (pedagojik formasyon) bakımından aranacak nitelikler Millî Eğitim Bakanlığınca tespit olunur (MEB, 1973)” hükmüne yer verilmiştir.

MEB'in Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü'nün koordinatörlüğünde yürüttüğü çalışmada (2002) öğretmen yeterlilikleri belirlenmeye çalışılmıştır. Öğretmenlerin eğitme- öğretme yeterlilikleri; öğrenciyi tanıma, öğretimi planlama, materyal geliştirme, öğretim yapma, öğretimi yönetme, başarıyı ölçme ve değerlendirme, rehberlik yapma, temel becerileri geliştirme, özel eğitime gereksinim duyan öğrencilere hizmet etme, yetişkinleri eğitme, ders dışı etkinliklerde bulunma, kendini geliştirme, okulu geliştirme, okul-çevre ilişkilerini geliştirme gibi başlıklar altında toplanmaya çalışılmıştır (MEB, 2002).

Erden (1998: 38,47) de etkili öğretilerde bulunması gereken nitelikleri kişisel ve mesleki olmak üzere iki kısımda incelemiştir. Hoşgörölü ve sabırlı olma; açık fikirli, esnek ve uyarlayıcı olma; sevecen, anlayışlı ve esprili olma; öğrenciden yüksek başarı beklentisi içinde olma; öğrenciyi cesaretlendirici ve destekleyici olmayı etkili öğretilerde bulunması gereken kişisel olarak belirtmiştir. Öğretmenin mesleki niteliğinin ise genel kültür, konu alanı bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgi ve becerilerine bağlı olduğunu ifade etmiştir.

Woolfolk'a göre; modern eğitimde genel olarak öğretilerde bulunması gereken nitelikler: öğretim uzmanlığı, güdüleyicilik, idari roller, liderlik, danışmanlık, model alma şeklinde sıralanmaktadır (Özdemir ve Yalın, 2003: 157; Woolfolk, 1990: 5).

Öğretmen yeterliliği hakkında yapılan çalışmaların, öğretmenlerin genel yeterlik inançlarını araştırmaya odaklanmış olduğu görülmektedir (Ünlü ve ark., 2008: 25).

Nitelikli öğretmen özelliklerini belirleme konusunda yapılan çalışmalar genel olduğu kadar, branşa yönelik özellikleri de kapsamaktadır. Beden eğitimi öğretmeninde bulunması gereken nitelikler de aslında genel anlamda ifade edilen öğretmen nitelikleri ile büyük oranda örtüşür. Ancak, “öğretmenlerin genel yeterlilik inançları, belirli bir alandaki eğitim verme yeteneklerine ilişkin inançlarını yeterince yansıtmayabileceğinden; öğretmenlerin özel alanlardaki yeterliğinin saptanması da önem taşımaktadır (Yılmaz ve ark., 2004)”.

Yeterlik kavramı, beden eğitimi öğretmeni açısından ele alındığında, beden eğitimi öğretmenliğinin gerektirdiği görev ve sorumlulukları gerçekleştirebilmek için sahip olunması gereken bilgi, anlayış, beceri ve tutumlar olarak ifade edilebilir. Bir başka deyişle beden eğitimi öğretmenliği mesleğini gerçekleştirebilme için gerekli olan kapasiteyi vurgular (Ünlü ve ark., 2008: 25).

Bucker (1979)'a göre, bir beden eğitimi öğretmeninde bulunması gereken nitelikler; beden eğitimi diplomasına sahip olma; alan bilgisine yeterli düzeyde sahip olma, konuşma ve yazma becerileri açısından ana diline yeterli düzeyde sahip olma; kişilik olarak öğretmenliğe uygun olma; fiziksel, zihinsel ve duygusal yönden sağlıklı olma; öğretmenlik mesleğini benimseme ve sevmeye; yeterli düzeyde motor yeteneğe sahip olma; işbirliği yapma becerisine sahip olma ve espri yeteneğine sahip olma olarak sıralanmıştır (akt. Mirzeoğlu, 2003: 124).

Laminck ve Long (1985) ise; öğrencilerle yaptıkları bir çalışmada, iyi bir beden eğitimi öğretmeninde bulunması gereken nitelikleri: esnek-sevimli, örgütlü, dürüst, saygılı, itibarlı, kararlı, mizaçlı, eşit, diplomatik, disiplinli olma, sıcak, canlı, nazik, samimi, dikkatli, açık fikirli, şefkatli, koruyucu, yardımsever, istekli, teşvik eden, algılayan, disiplinli, sabırlı, neşeli, anlayışlı, duygulu, genç, yeni fikirli, açık, ilginç, tümevarım

kullanan, somut düşünen, görsel yardım sunan, odakta yer alan, olumlu, etkileyici; görünüş olarak hoş, iyi giyimli, mutlu, sevimli, çekici, katılımcı, anne- babalık yapan, tartışan, etkili destek sunan ve yüksek sesle konuşan şekilde tanımlamıştır (Harrison ve Blakemore, 1992: 54; Laminck ve Long, 1985: 268).

Demirhan ve arkadaşlarının (2002: 40,41) da beden eğitimi öğretmenlerine ilişkin görüşleri belirlemeye çalıştıkları araştırmada, beden eğitimi dersine katılan öğrencilere göre, ideal bir beden eğitimi öğretmeninde bulunması gereken en önemli üç nitelik, “öğrencileri her konuda anlama, mesleki bilgi ve becerilerde yeterli olma ve espri anlayışına sahip olma”dır. Beden eğitimi öğretmeni adayı stajyer öğrencilere göre “mesleki bilgi ve becerilerde yeterli olma, yüksek düzeyde insan ilişkilerine sahip olma ile beden eğitimi ve spor yapmaya istek uyandırma”dır. Beden eğitimi öğretmenleri ve öğretim elemanlarına göre ise bu üç nitelik, “mesleki bilgi ve becerilerde yeterli olma, öğrenci düzeyine uygun ders işleme ile beden eğitimi ve spor yapmaya istek uyandırma” şeklinde sıralanmıştır. Öğrencilerin kendi öğretmenlerinde gözledikleri en önemli üç nitelik ise sırasıyla “mesleki bilgi ve beceri yeteneği, kendine güven ve kendini iyi kontrol etme” şeklinde saptanmıştır.

Konuyla ilgili olarak yapılan diğer bazı araştırmalarda ise, Friedman (1983: 15-18), 12-14 yaş grubunda yaptığı araştırmada iyi bir beden eğitimi öğretmeninde bulunması gereken niteliklerden ilk üçünün; mesleki bilgi ve beceri yeterliliği (%53,6), öğrencileri her konuda anlama (%31,82) ve mizah yeteneği (%10,87) olması şeklinde belirtmiştir. Benzer bir araştırma da Demirhan ve arkadaşları (2001) tarafından yapılmıştır. Araştırma bulgularına göre öğrenciler beden eğitimi öğretmeninde bulunması gereken en önemli üç niteliği sırası ile; öğrencileri her konuda anlama (31,24), mesleki bilgi ve becerilerinde yeterlik (%23,25) ve mizah duygusuna sahip olma (%22,88) olarak ifade etmişlerdir (Demirhan, 2002: 90; Demirhan ve ark., 2001: 26).

Ülkemizde, son yıllarda gündemi oluşturan eğitim sistemi ve uygulamaları ile ilgili sorunların önemli bir boyutunu, öğretmen yetiştirme ve yetiştirilen öğretmenlerin

niteliği oluşturmaktadır. Gerçekten de, eğitim sisteminin önemli bir parçası olan öğretmenlik mesleğinin çeşitli yönleriyle geliştirilmesi ve iyileştirilmesi, onların yeterliklerinin ortaya konulması ile doğrudan ilintilidir. Böyle bir saptamanın ancak nitelikli ölçme araçlarının geliştirilmesi ile mümkün olacağı ortadadır.

Bu doğrultuda çalışmada, beden eğitimi öğretmenlerinin performanslarını değerlendirmek için farklı branşlardaki öğretmenlerin görüşleri çerçevesinde beden eğitimi öğretmenleri yeterlik ölçeği geliştirmek amaçlanmıştır.

ÖLÇEĞİN GELİŞTİRİLMESİ

Ölçeğin Ön Deneme Formunun Geliştirilmesi

1. Aşama:

Çalışmamızın ilk adımı olarak, beden eğitimi öğretmenlerinin yeterliklerinin 9 boyutta ele alınması gerektiği düşüncesinden hareket edilmiş ve bu boyutlarda 50 öğrenci ve değişik branşlarda toplam 20 öğretmenden cinsiyet, yaş, branş vs. dengeli olmasına dikkat edilerek beden eğitimi öğretmenlerinin niteliklerine yönelik bir kompozisyon yazmaları istenmiştir.

2. Aşama:

Birinci aşamada yazılan kompozisyonlar okunarak, bu kompozisyonlarda ortaya konan öğretmen yeterlikleri ile ilgili ifadeler belirlenmiştir. Bu cümleler, madde yazım tekniğine uygun olarak düzeltilmiş ve yeniden ifade edilmiştir.

3. Aşama:

Düzeltilen ve yeniden yazılan cümleler, olumlu veya olumsuz olmalarına ve yukarıda belirtilen madde yazım tekniğine uygun olarak beden eğitimi öğretmenlerinin yeterliklerine ilişkin cümleler olarak düzenlenmiştir. Daha sonra öğretmen yeterlikleri konusunda uzman olan araştırmacılar ve bir psikometri uzmanı, iki spor

bilimci olmak üzere altı kişilik bir grup tarafından dil ve kapsam açısından değerlendirilmiştir. Hazırlanan 208 maddelik öğretmen nitelikleri 152 maddeye indirilmiştir.

4. Aşama:

Beden eğitimi öğretmenlerinin yeterlilikleri ile ilgili hazırlanan 152 maddelik ifade, olumluluk ve olumsuzluk sıralaması dikkate alınarak ve cevaplayıcıda bir tepki kurulumu oluşmasını engelleyecek şekilde sıralanmıştır. Yazılan maddelerin 7 kategoriden oluşan likert tipi ölçek cevaplayıcısı şeklinde oluşturulmasına karar verilmiştir.

Madde formunun sayfa yapısı oluşturulurken öncelikle yönerge kısmı yazılmıştır. Devamında betimsel bilgileri içeren sorular yazılmış ve formun en sonunda ise beden eğitimi öğretmen nitelikleri ile ilgili maddelere yer verilmiştir. Ayrıca maddelerin cevaplama seçenekleri bir form üzerinde ve cevaplar maddelerin sağına gelecek şekilde düzenlenmiştir. Son düzeltmeler yapıldıktan sonra ön deneme uygulaması için hazır hale getirilmiştir.

Ön Deneme Uygulaması

Ölçeğin ön deneme formunda hizmet yılları 1-35 yıl arasında değişen 32'si bayan, 18'i erkek olmak üzere farklı branşlarda toplam 50 öğretmen uygulamaya alınmıştır.

Tablo 1: Ön uygulamada araştırmaya katılan öğretmenlerin okul türü ve cinsiyetlerine göre dağılımı;

<i>Kategori</i>	<i>Bayan</i>	<i>Erkek</i>	<i>Toplam</i>
<i>İlköğretim</i>	23	9	32
<i>Ortaöğretim</i>	9	9	18
<i>Toplam</i>	32	18	50

Geliştirilen ölçeğin ön deneme formu, öğretmenlere birebir uygulanmış ve elde edilen veriler üzerinde işleyen maddeleri seçmek için, madde-toplam test korelasyonlarına bakılmış ve bazı maddelerin anlamlılık düzeylerinin (0.35) altında olduğu görülmüştür. Ölçeğin ilk denemelik uygulama verilerine göre içtutarlık katsayısı .98 olarak bulunmuştur. Ancak, tüm maddelerin orta düzeyde korelasyon katsayılarına sahip olması ve ölçeğin yapısal özelliklerinin incelenmesinin gerekmesi nedeniyle ayrıca faktör analizine başvurulmuştur. Yapılan temel bileşenler faktör analizi sonucunda, özdeğeri (eigenvalue) 1.00'den büyük 23 faktör ortaya çıkmıştır. Ancak faktör yüklerinin dağılımı incelendiğinde, ölçeğin maddelerinin tek faktör altında toplanma eğiliminde olduğu görülmüştür. Yapılan bu işlemler sonucunda 32 madde çıkarılarak madde sayısı 120'ye düşürülmüştür.

Ayrıca anlaşılmayan maddeler ve mevcut yazım yanlışlarında düzeltme yoluna gidilmiş ve ölçek deneme uygulamasına hazır hale getirilmiştir.

Deneme Uygulaması

Deneme uygulamasında veri toplanan örneklem şu şekildedir:

Tablo 2: Araştırmaya katılan öğretmenlerin okul türü ve cinsiyetlerine göre dağılımı;

<i>Kategori</i>	<i>Bayan</i>	<i>Erkek</i>	<i>Toplam</i>
<i>İlköğretim</i>	<i>141</i>	<i>78</i>	<i>219</i>
<i>Ortaöğretim</i>	<i>69</i>	<i>98</i>	<i>167</i>
<i>Toplam</i>	<i>210</i>	<i>176</i>	<i>386</i>

Araştırmanın deneme uygulamasına hizmet yılları 1-38 arasında değişen 210'u bayan, 176'sı erkek olmak üzere farklı branşlarda 386 öğretmeni alınmıştır.

Deneme Uygulaması Sonucu Madde Seçimi

Ölçeğin deneme formununun 120 maddesinden hangilerinin işlediğini belirlemek için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Tekniği ile yapılan madde-test toplam korelasyonlarına bakılmış ve bazı maddelerin anlamlılık düzeyinin 0.35 altında olduğu görülmüştür. Ölçeğin ilk denemelik uygulama verilerine göre içtutarlık katsayısı (Cronbach Alpha), .98 olarak bulunmuştur. Ayrıca bazı maddelerin düşük korelasyon katsayısına sahip olmaları ve ölçekteki yapısal özelliklerin incelenmesinin gerekmesi nedeniyle ayrıca faktör analizine başvurulmuştur. Yapılan bir dizi işlemde sonra gerek madde-toplam test korelasyonu görece olarak düşük, gerekse faktör yükü vermeyen veya düşük olan maddeler çıkarılarak asıl ölçeği oluşturmak için maddeler seçilmiştir. Ölçekten, bu ölçütlere göre seçilen maddelerin numaraları tablo 3`te verilmiştir.

Tablo 3: Ölçekten seçilen maddeler;

Seçilen Maddeler
56, 63, 72, 83, 85, 86, 87, 91, 92, 93, 94, 97, 102, 105, 106, 117, 119, 120

Bu maddeler çıkarıldıktan sonra yapılan faktör analizi sonucunda, maddelerin tek faktör altında toplanmakta ve bu faktörün toplam varyansının %56,86`sı açıklanmaktadır.

Tablo 4: Maddeler ve faktör yükleri;

<i>Madde</i>	<i>Faktör Yüğü</i>	<i>Madde</i>	<i>Faktör Yüğü</i>
<i>Madde 056</i>	.724	<i>Madde 093</i>	.780
<i>Madde 063</i>	.772	<i>Madde 094</i>	.778
<i>Madde 072</i>	.696	<i>Madde 097</i>	.746
<i>Madde 083</i>	.731	<i>Madde 102</i>	.765
<i>Madde 085</i>	.722	<i>Madde 105</i>	.741
<i>Madde 086</i>	.781	<i>Madde 106</i>	.758
<i>Madde 087</i>	.758	<i>Madde 117</i>	.724
<i>Madde 091</i>	.762	<i>Madde 119</i>	.784
<i>Madde 092</i>	.813	<i>Madde 120</i>	.729

Ölçeğin Güvenilirliğine İlişkin Bulgular

Güvenirlik, bir ölçme aracının hatalardan arınık olarak ölçme yapabilme yeterliliğidir. Bu anlamda güvenilirlik katsayısı, ölçmelerdeki hatayı değil, hatasızlığı belirtir. Güvenirlik mutlaka görgül yollarla saptanır ve sayısal bir değerle ifade edilir. Bu sayısal değer genellikle bir korelasyon katsayısıyla ifade edilmesine karşın, güvenilirlik katsayısı daima 0-1 arasında bir değer alır (Erkuş, 2003: 36,37).

Ölçeğin Cronbach Alpha Güvenilirliğine İlişkin Bulgular

Ölçek, bir bütün olarak görüşleri ölçmekle birlikte, bu bölümde güvenilirliği hesaplamak için ölçeğin güvenilirlik katsayıları bir içtutarlık katsayısı olan Cronbach Alpha ile hesaplanmıştır. Ölçeğin deneme formundaki 120 madde üzerinden Cronbach Alpha katsayısı .98 olarak bulunmuştur. Maddeler seçildikten sonra ölçeğin kalan 18 maddesinin içtutarlık katsayısı .95 olarak bulunmuştur. Bu sonuç, ölçeğin tutarlı ve güvenilir ölçme yaptığının kanıtıdır. Denemesi yapılan FÖBÖYGÖ ölçeğinin içtutarlık katsayısı Cronbach Alpha'nın daha yüksek olması, Cronbach Alpha'nın madde sayısının bir fonksiyonu olmasından, dolayısıyla madde sayısının 18'e inmesinden kaynaklanmaktadır.

Tablo 5: FÖBÖYGÖ ölçeğinin içtutarlık katsayısı (cronbach alpha);

Ölçek	Cronbach Alpha
Toplam Test	.95

Görüldüğü gibi, FÖBÖYGÖ ölçeğinin içtutarlık katsayıları kabul edilebilir düzeydedir; dolayısıyla, FÖBÖYGÖ güvenilir bir ölçektir.

Ölçeğin Test-Tekrar Test Güvenilirliğine İlişkin Bulgular

Test-tekrar test güvenilirliği, aynı testin bireylere, aynı koşullarda, ancak farklı zamanlarda tekrar verilmesine dayanır. İki uygulama arasındaki korelasyonla bulunan güvenilirlik katsayısı “kararlılık katsayısı” olarak bilinir (Erkuş, 2003: 52).

Test-tekrar test güvenilirliği için “Farklı Branşlardaki Öğretmenlerin Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Yeterliklerine İlişkin Görüşleri Ölçeği (FÖBÖYGÖ)”, çalışmaya katılan 23 bayan, 16 erkek olmak üzere toplam 39 branş öğretmenine iki hafta ara ile iki kez uygulanmıştır. Katılanlara yapılan ön test- son test arasındaki korelasyon Tablo 6`da verilmiştir.

Tablo 6: FÖBÖYGÖ ölçeğinin kararlılık katsayısı;

Ölçek	Kararlılık Katsayısı
Toplam Test	.93*

* $p < .01$

Ölçeğin “kararlılık katsayısına” bakıldığında, .93 gibi yüksek bir korelasyon bulunmuştur.

Geçerlik

Gerek madde yazım sürecinde izlenen yol, gerek madde-toplam test korelasyon katsayılarının yüksekliği, gerekse bunlara paralel olarak bulunan iç tutarlılık katsayıları kapsam geçerliliğinin kanıtıdır. Bununla birlikte yapılan faktör analizi sonucunda ağırlıklı olarak tek bir faktör bulunması FÖBÖYGÖ ölçeğinin yapı geçerliliğinin kanıtıdır.

Ayrıca, tüm maddelerin ayırt edici özelliği görüldükten sonra, araştırma örneğinde yer alan bazı değişkenlerin ölçeğin deneme formundan aldıkları toplam puanlara “t testi” ve “tek yönlü varyans analizi” yapılmıştır.

Bazı Değişkenler Açısından FÖBÖYGÖ

FÖBÖYGÖ Puanları Açısından Cinsiyetler Arası Farklılıklar

Cinsiyetler arasındaki farklılık, bağımsız gruplar için “t” testi ile yapılmıştır.

Tablo 7: FÖBÖYGÖ puanının cinsiyetler arası karşılaştırması;

Kategori	n	X	S. Sapma	t
Bayan	210	89.68	21.58	2.683*
Erkek	176	83.65	22.48	

* p<.0001

Tablonun incelenmesinden anlaşılacağı gibi, FÖBÖYGÖ puanının cinsiyet açısından karşılaştırmasında fark bulunmuştur. Bu fark bayan öğretmenlerden yanadır.

FÖBÖYGÖ Puanları ile Okul Türü Açısından Farklılıklar

Öğretmenlerin okul türü açısından FÖBÖYGÖ puanlarının farklılaşma durumuna bağımsız gruplar için “t” testi ile bakılmıştır.

Tablo 8: Okul türüne göre FÖBÖYGÖ puanının karşılaştırması;

Kategori	n	X	S.S.	t
İlköğretim	219	90.22	21.97	3.381*
Ortaöğretim	167	82.62	21.75	

• p<.0001

Öğretmenlerin görev yaptıkları okul türü açısından yapılan t testi sonucunda yapılan karşılaştırmada ilköğretim öğretmenlerinden yana manidar düzeyde bir fark bulunmuştur.

FÖBÖYGÖ Puanlarının, Öğretmenlerin Beden Eğitimi Öğretmenleri ile Etkileşim Düzeylerine Göre Farklılaşması

Çalışmaya alınan öğretmenlerin FÖBÖYGÖ'den aldıkları puanların öğretmenlerin beden eğitimi öğretmenleri ile etkileşim düzeylerine göre değişip değişmediğine “tek yönlü varyans analizi” ile bakılmış ve sonuçlar tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9: FÖBÖYGÖ puanı açısından öğretmenlerin beden eğitimi öğretmenleri ile etkileşim düzeyleri arasındaki farklılığa ilişkin varyans analizi;

<i>Varyansın Kaynağı</i>	<i>Kareler Top.</i>	<i>Serbestlik Derecesi</i>	<i>Ortalama Kare</i>	<i>F</i>
<i>Etkileşim Düzeyleri</i>	17440.933	4	4360.23	9.666*
<i>Hata</i>	171870.4	381	451.10	
<i>Toplam</i>	189311.4	385		

* p<.000001

Varyans analizi sonucuna göre etkileşim düzeyleri arasında elde edilen farkın hangi ortalamalar arasından kaynaklandığını belirlemek için de Tukey Testi yapılmış ve sonuçta, beden eğitimi öğretmenleriyle hiç etkileşim içinde olmayanlar ile her zaman etkileşim içinde olanlar arasında (ortalama fark: -19,0678) p<.000001; hiç etkileşim içinde olmayanlar ile çoklukla etkileşim içerisinde olanlar arasında (ortalama fark: -16,2340) p<.00025; çok az etkileşim içerisinde olanlar ile her zaman etkileşim içerisinde olanlar arasında (ortalama fark: -13,1071) p<.005; hiç etkileşim içinde olmayanlar ile ara sıra etkileşim içerisinde olanlar arasında (ortalama fark: -11,1162) p<.02 ve çok az etkileşim içinde olanlar ile çoklukla etkileşim içerisinde olanlar arasında (ortalama fark: -10,2733) p<.04 düzeyinde istatistiksel olarak manidar bir fark bulunmuştur.

Tablo 10: Beş farklı etkileşim düzeyinin FÖBÖYGÖ`den aldıkları puanlara ilişkin betimsel istatistikler;

Öğretmenlerin Beden Eğitimi Öğretmenleri ile Etkileşim Düzeyleri	N	X	S.S.
Her Zaman	68	75.60	24.08
Çoklukla	55	81.56	18.42
Ara Sıra	89	86.71	20.50
Çok Az	92	91.83	20.44
Hiç	110	94.67	22.13
Toplam	386	86.93	22.17

Ölçek Puanlarının Değerlendirilmesi

Ölçek yedili dereceleme şeklinde ve 18 maddeden oluşmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 18, en yüksek puan 126'dır. Bu haliyle ölçekten alınan toplam puanlar, madde sayısına (18) bölünerek, bireylerin elde ettikleri ortalama madde puanlarına göre, öğretmenlerin beden eğitimi öğretmenlerinin yeterliğine ilişkin görüşleri hakkında bir yargıya varılabilir. Bu durumda ölçekten 4'ün üzerinde ortalama puan alan bireyler beden eğitimi öğretmenlerini mesleğinin gerektirdiği nitelikler açısından yeterli görmekte iken, 4'ün altında ortalama puan alan bireyler ise beden eğitimi öğretmenlerini mesleğinin gerektirdiği nitelikler bakımından yetersiz olarak değerlendirmektedir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

“Farklı Branşlardaki Öğretmenlerin Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Yeterliklerine İlişkin Görüşleri Ölçeği (FÖBÖYGÖ)”; ölçek güvenilirliği, geçerliliği ve diğer analiz sonuçları göz önüne alınarak değerlendirildiğinde geliştirdiğimiz ölçeğin kullanılabilir olduğu söylenebilir.

Beden eğitimi öğretmenlerinin yeterlik düzeylerinin ortaya konulması, onlara verilecek olan hizmet içi eğitim faaliyetlerinin planlanması ve üniversitelerde öğretmen yetiştiren kurumlar açısından önem taşımaktadır.

Bundan sonraki çalışmalarda beden eğitimi öğretmenlerinin yeterliklerinin, gözlem yoluyla saptanmasını sağlayacak araştırmaların alana katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

Demirhan, G. (2002, Ekim). *Çağdaş Beden Eğitimi Öğretmeni*. VII. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Antalya, 88-93.

Demirhan, G., Altay F. ve Açıkada, C. (2001). Student perceptions of physical education teacher qualities. *Journal of The International Council for Health, Physical Education, Recreation, Sport, and Dance*, XXXVII, 3, 15-18

Demirhan, G., Coşkun, H. ve Altay, F. (2002). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Niteliklerine İlişkin Öğretmen Görüşleri. *Eğitim ve Bilim*, 27(123), 35-41.

Erden M. (1998). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. İstanbul: Alkım Yayınları.

Erkuş A. (2003). *Psikometri Üzerine Yazılar*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.

Friedman, D.A. (1983). The Pupils Image of The Physical Education Teacher and Suggestions for Changing Attitudes in Teacher Training. *International Journal of Physical Education*, Volume XX, Issue 2(2), 15-18.

Harrison M.J. ve Blakemore C.L. (1992). *Instructional Strategies for Secondary School Physical Education*. Dubuquw: Wm.C.Brown Publishers.

Laminack, L.L. ve Long, B.M. (1985). What Makes a Teacher Effective: Inside from Preservice Teachers. *Clearing House*, 58(6), 268-269.

MEB Milli Eğitim Temel Kanunu. (1973). <<http://mevzuat.meb.gov.tr/html/88.html>> (2007, Haziran 10).

MEB Öğretmen Yetiştirme ve Eğitimi Genel Müdürlüğü (2002). Öğretmen Yeterliliklerinin Belirlenmesi. <http://oyegm.meb.gov.tr/yet/yayinlar/ulusal/OYEGM_2001.htm> (2007, Haziran 10).

MEB Projeler Koordinasyon Merkezi Başkanlığı (b.t). Nitelikli Öğretmen Statüsü için Profesyonel Standartlar ve Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi Koşulları. <http://oyegm.meb.gov.tr/yet/yayinlar/qts_standards.htm> (2007, Haziran 10).

Mirzeoğlu D. (2003). Spor Bilimlerinin Eğitimsel (Pedagojik) Temelleri. N. Mirzeoğlu (Editör), *Spor Bilimlerine Giriş* (111-152). Ankara: Bağırhan Yayınevi.

Özdemir S ve Yalın Hİ. (2003). *Öğretmenlik Mesleğine Giriş*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Ünlü, H., Sünbül, A.M. ve Aydos, L. (2008). Beden Eğitimi Öğretmenleri Yeterlik Ölçeği Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(2), 23-33.

Woolfolk AE. (1990). *Educational Psychology*. New Jersey: Prentice Hall.

Yılmaz, M., Köseoğlu, P., Gerçek, C. ve Soran, H. (2004). Öğretmen Öz-Yeterlik İnancı. <<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi58/yilmaz-koseoglu.htm>> (2008, Ekim 30)